

פרשיית השבוע

הגזין להגות והסברה יהודית

על השולחן

הרב אברהם ישראל פרידמן

הוא לא

"סחורה רקובה"

על "תריחור בשר" גרסת תשפ"ב,
ועל חשונתה החינוכית של ברוריה

1.

... כִּי יִהְיֶה לְאִישׁ בֶּן סוֹרֵר וּמוֹרָה אֵינְנוּ שֹׁמְעֵי
בְּקוֹל אָבִיו וּבְקוֹל אִמּוֹ וְיִסְרוּ אוֹתוֹ וְלֹא יִשְׁמַע אֲלֵיהֶם
(דברים כ"א, י"ח) לֹא תִלְוִין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ כִּי קִבּוֹר
תִּקְבְּרֶנּוּ בַיּוֹם הַהוּא כִּי קָלְלַת אֲלֻקִּים תִּלְוִי (שם כ"ג)

מה - אפוא - מברשת הפרשה הצמודה של
"לא תלין נבלתו על העץ" (לדעות שהבן הסורר לא
נהרג אלא בסקילה)? מדוע ביכרה תורה להצמיד
דווקא פרשה זו לפרשת "בן סורר ומורה"?

2.

בן סורר (ותודו של "תריחור בשר" יש כהיום

גרסאות נוספות), זוכה פעמים רבות ליחס של "סוג
ב". סליחה על הביטוי, "הסחורה הרקובה". מובן
גם למה. רוצים לנדות אותו חברתית, כדי שהאחים
לא ייראו בו דוגמא לחיקוי, חלילה. לעיתים -
במקרים שהעילה הנזכרת לא רלוונטית - זה גם סוג
של דחיקה, כאומרים: "הילד הזה, הוא לא שלנו.
אנחנו לא מכירים בו..".

אבל בסמיכות הפרשיות, התורה מלמדת אותנו
שההסתכלות שונה. גם כלפי זה שהידרדר
לתהומות.

"וייסרו אותו" - מלמדת אותי התורה - זה לא
מופע שנאה, נקמה או תסכול פנימי על כישלון
בחינוך הילד הסורר.

גם ה"וייסרו" הזה מגיע מתוך אכפתיות וחמלה
עמוקה. בלי שמץ של אמוציות ושיקולים זרים.

3.

את המעשה בברוריה, אשת רבי מאיר, כולנו
מכירים.

הגמרא (ברכות י, א) מספרת שהיה לו לרבי
מאיר שכנים בריונים שהיו מצערים אותו הרבה.
ביקש להתפלל עליהם שימותו. אמרה לו אשתו:
"ייתמו חטאים כתיב; לא חוטאים!" וביקשה ממנו

כי יעתיר בתפילה שישובו בתשובה.

הגמרא מספרת שאכן הוא התפלל על כך,
והללו שבו בתשובה.

משנתה החינוכית של ברוריה החכמנית, זו
שגמעה 300 מסכתות ביום אחד, צריכה להיות
אבן-דרך בעולם החינוך.

כשמדובר במעשים שליליים היחס שלנו
צריך להיות למעשים, לא לאדם. גם מבחינה
רגשית עלינו להרגיש את אותה אהבה כלפי
הנער הסורר, ואת התוכחה (אם היא תועיל) יש
למהול עם המון אהבה, הרבה כאב.

גם אם מוכרחים להשית עונש - יש לעשות
במלקחיים רגישות ועדינות, ולשמור על כבוד הנער
או הילד. לדעת תמיד כי "קללת אלוקים תלוי"
ואנחנו מתעסקים עם נשמות.

שכן, את ה"קללת אלוקים תלוי" לא משאירים
רק ל"יום שאחרי", חלילה; יש לזכור זאת גם
כשהילד חי איתנו, אבל מתרחק מכל מה שחינכנו
אותו, וזה פוצע לנו את הלב.

אם נשמור על כבודו (חרף הקושי) ונתייחס
בעיקר למעשה ולא לאיש, יש אולי תקווה שהוא
עוד ישוב.

בחינת: "ולא שמענו אל אחינו בהתחננו אלינו".

ואלה המשפטים - משפט לחיים

עלינו לחשוב שהילד שלנו הוא כמו סוגיה של גמרא. צריך לההשקיע ולהתאמץ כדי ללמוד אותו לעומק. יש לנסות להבין טיב אופיו, מה הן תכונותיו ונטיותיו, ובהתאם לכך להתנהל ולתקשר איתו נכונה. בהתאם לכך, יש גם לאתר את הנקודות החיוביות שלו - גם הגנוזות - ולהעצימן בפניו."

הפנקסו של החנך

דילחות הינוכיות אקטואליות

יתומים בחיי אביהם..

שביבי חינוך חופלאים מדברותיו
בקודש של כ"ק האדמו"ר רבי
שלמה גולדמן מזוועה על זצ"ל
שולב"ע בשבוע שעבר

"מעניינם של ארבעת הבנים אשר כנגדם דיברה תורה בליל התקדש חג הפסח, ניתן ללמוד שאי אפשר לזלזל באף אחד מהבנים, גם אם למרבה הצער אינו מוצלח ל"ע והוא דורש מההורים הרבה תשומת לב, הן בדאגה על חינוכו הטוב והן בצעידה יחד עמו בכל השלבים, הקשים והקלים.

"כשאנו אומרים בהגדה 'אחד רשע', אין הכוונה שצריך להניחו בצד ולתת לו להתמודד לבדו עם קשייו, אלא חייבים לטפל גם בו - ואולי בעיקר בו - כמובן כל אחד לפי דרכו ולפי דרגת הבנתו, שהרי רחמי האב על הבן בכל מצב שהוא והתורה הקדושה מלמדת אותנו לדבר עם כל ילד לפי רמת השכלתו".

כ"ק מרן האדמו"ר נגע בנקודה כואבת בנוגע לחינוך הבנים עמה מתמודדים מחנכים רבים:

"כיום, אכשר דרא ב"ה שכל הילדים מביאים הביתה בערב שב"ק 'שבת צעטיל' (דף-קשר) ובו מרוכזים כל מה שלמדו במשך השבוע בין כותלי הת"ת. רבים מהילדים זוכים לתשומת לב חיובית מההורים שמתעניינים במהלך השבת במה שהילד למד בת"ת, ובמוצאי שב"ק כותב ההורה פתק למלמד על הנאתו ללמוד עם בנו ולראות את ידיעותיו לתהילה, וכך נוצר שיתוף-פעולה פורה

מתעניינים בו ובהצלחתו, וכך גם ההורים נהנים לראות את השקעתו של המלמד בבנם-יקרם.

"לעומת זאת, רבים הם אלו התלמידים שאינם זוכים לכך. מי מהם שההורים לא מתעניינים בחוק לימודם בין כותלי הת"ת ואינם מעניינים כלל באותו 'שבת צעטיל' שהילד מביא הביתה, ומי מהם שלכל הפחות מתעניינים בסדרי הלימודים של הילד, אך במוצ"ש אינם טורחים לשתף את המלמד בהנאתם ובהתעניינותם בלימודי בנם בת"ת.

"על ילדים אלו המלצתי פעם את הנאמר בדברי חז"ל (מגילה יג.) 'כל המגדל יתום בתוך ביתו מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו'.

ויש לומר, שאין הכוונה דווקא ליתום ששני הוריו נפטרו, אלא גם לילד שיש לו הורים אבל הם אינם יכולים לספק לו את כל צרכיו הגופניים והנפשיים. שכן המקור לדברי חכמים אלו הוא ממשוה רבנו, שנקרא בנה של בתיה בת פרעה ואף שיוכבד היתה אמו ואף היניקה אותו, כיוון שבתיה בת פרעה גידלה אותו, משה רבנו נחשב כבנה.

"ועל זה אומרים חז"ל למלמדים היקרים שנתקלים בילד כזה שהוריו אינם מתעניינים בו ויש לו דין של 'יתומים בחיי אביהם', שעליהם לגדלם ולחנכם בתוך ביתם עד שייחשב להם כאילו ילדו אותם, להיות להם לאב ולאם תחת ההורים שאינם נותנים להם את מה שהם צריכים לתת.

"ולכן, אם מלמד רואה ילד שההורים אינם מתעניינים בו מכל צורה וסיבה שהיא רח"ל - ייקח את טיפולו של הילד לידי האישיות, ולא יהא חלילה כזורק אבן אחר הנופל ויאמר לעצמו, שאם ההורים אינם משתפים פעולה לגבי הילד, מדוע הוא יהיה זה שידאג לו, כי זהו תפקידו הנעלה ועל זה יקבל שכרו משלם".

(מתוך שיחה להמבשר תורני, ערב פסח תש"פ. שמע ורשם: הרה"ח הרב יוסף מאיר האס שליט"א. התודות לו על מסירת הדברים החשובים. אי"ה המשך יבוא).

והדוק בין המלמד להורים, כאשר המלמד רואה שיש טעם לשבח להשקיע בילד אשר הוריו

תלמודא

חושג תלמודי אחד

"שונא מתנות יהיה" -

אימת?

בגמרא בבא בתרא (יג, א) למדנו על סוגיית 'גוד או איגוד'. פירוש: אחים שירשו שדה שאינה ברת חלוקה, והאחד רוצה לחלוק והשני לא, המעוניין כופה על האח שני חלוקה ודורש את דמיו.

הגמרא בהמשך תביא נדון באשר לאדם שמעוניין לחלוק בצורה שתאפשר את החלוקה בצורה מיטבית, כלומר: שאם החצי איננו בר חלוקה, שכן מאבד את שמו כטרקלין - למשל, הרי שהמעוניין מעניק לו עוד אמה, כדי שאכן יישאר שמו עליו. אולם לדעת רבן שמעון בן גמליאל, אין הוא יכול לכופו על כך משום שהשני יכול לומר שאם הינך מעוניין לתת את התוספת במתנה - הרי שאינני מעוניין משום ש'שונא מתנות יהיה', ואם בדמים, אין לי דמים לשלם על כך.

ובריטב"א הסביר שרבנן סבורים שאין כאן 'שונא מתנות יהיה' משום שכאן לא מתכוון לתת לו מתנה אלא רק כדי שיתקיים המהלך, ושפיר. ויש להבין את המהלך, שהרי בפועל השני מקבל מתנה גמורה, ויכול לטעון שמונע עצמו מכך.

ובדרך אפשר היה מקום להסביר, שיטען שאין כאן צורת 'מתנה' אלא 'זויתור' על חלקו, זאת בניגוד למצב שאדם נותן חלק כ'מתנה' גרידא. עוד יש להטעים, שבהיות וזה חלק מעסקי המשא ומתן, וכולם מבינים שאין זו מתנה לשם מתנה, אלא רק כדי שיתאפשר לקיים את החלוקה, הרי שאין בכך חשש.

ולכאורה הדברים תלויים בשאלה מה השורש של 'שונא מתנות יהיה'. הסמ"ע - כנודע - כתב שהוא משום שלא יוכל להוכיחו מעתה ואילך, ובנדוננו שלנו יש לומר שאין הטעם הזה שייך, שכן המתנה 'מובלעת' כחלק מהעסקה, ואיננה בתורת 'מתנה' גרידא.

אולם לפי המצודת דוד במשלי שכתב ששורש העניין הוא פגם במידת הביטחון, שעליו להאמין שהקב"ה יישלח מחסורו, לכאורה כאן גם שייך האיסור. ועיין.

אנשי העשה

סיפור יהודי לשלחן שבת

ר' אהרון לא שמר עם הבחור הצעיר על קשר, אבל כפי מה שהבין הוא הוא היה בדיוק 'האישה הנכון בזמן הנכון'.

בדיוק ברגע שהחיים שלו כמעט והלכו להשתנות - הגיע המלאך המושיע, 'המציל' בשחור-לבן, הדייג, ושבר את הגלים הזועפים.

"הבנתי", הוא אומר, "שלמרות לא באתי בכלל לדוג. זו הייתה ההסוואה. באתי, כשליח משמיים, להציל נער שהיה צריך אותי בזמן של חיבוטי-נפש וטלטה פנימית עזה שאיימה להכריע אותו".

כל משברייך וגלייך..

בדיוק ברגע שהחיים שלו כמעט והלכו להשתנות - הגיע המלאך המושיע, 'המציל' בשחור-לבן, הדייג, ושבר את הגלים הזועפים

שיחות לילה

שיחה יהודי פורה בעבודת ה'

אלול של הנשואים

הרב יעקב לודמיר: במוצ"ש שעבר פגש אותי מכר: "נו", הוא התעניין, "בטח אתה מתרגש. מחר מתחיל זמן אלול. דריכות".

הרגעתי אותו: "וודאי שאני מתרגש לחזור לגמרא. אבל לא מרגיש מתח מיוחד, כזה שהרגשתי ערב תחילת 'זמן אלול' בישיבה". הוספתי ואמרתי לו שבעיניי זה גם קצת חיובי - כי כאברכים אנחנו לא מושפעים יתר על-המידה מאווירה וסביבה, והעולם הרוחני ניזון מעצמנו פנימה. זה אומר שזה הכי טבעי והכי אמתי שיש. זה לא רעש וצלצולים.

אבישי פרי: באמת היה משהו שאמר לי פעם שאצל אברכים פחות מרגישים 'סוף זמן', אבל גם פחות 'תחילת זמן'. זה חלק מחיי השגרה...

הרב יעקב לודמיר: זה מזכיר לי את התשובה שלי לתהייה הישנה אודות המשבר של היום שאחרי הימים הנוראים.

לכולם זה קורה: יום אחרי - כמו שוכחים מהכל. כל האווירה המרוממת נעלמת כלא הייתה. אחרי כמה ימים הקבלות גם אולי עשויות להתפוגג. ולמה?

חשבת פעם, שזה הסוד. כשכל זה ניצוק מאווירה ורעש, ושאגות ב'תשובה ותפילה וצדקה', אז כשאין את כל זה - הכל נעלם.

אבל כשיש לנו עולם עצמי פנימי, אזי יש יותר סיכוי שהרוממות תחזיק מעמד לאורך זמן. שנישאר עם משהו, כביכול, ביד.

אבישי פרי: אני חושב - הרב לודמיר - שזה מעיד על כל סגנון עבודת הימים הנוראים אצל אברכים. הם כבר בקושי צווחים. אבל הם לא באמת צריכים את זה. טרדות-החיים גורמות להם להביע את הכאב שלהם בצורה שקטה אבל מלאת לב. כאב שמגיע מעומק הנשמה.

ה"אווירה" מסביב פחות נדרשת מבחינתם ופחות תוספת אצלם מקום. בית-כנסת שכונתי צנוע, גם מאפשר להם להיות עמוק-עמוק בפנים. כי מי שכואב - לא תמיד נדרש לעזרים חיצוניים.

קובי, צעיר בעל כיפה קטנה ומתנדנדת, ישב על הסלע שלייד החוף, חוכך בשערותיו, מצחו חרוש-קמטים. נראה היה טרוד ומהורהר.

לפתע הגיע יהודי נוסף, בעל זקן צחור ארוך, עם מכשירי דיוג כדי לצוד כמה דגים בחוף דגן - 'חוף אכזיב' הסמוך לנהריה.

אחרי מספר דקות, הפתיון נתקע בין הסלעים, ובעדינות המתבקשת - הוא ביקש מהשכן האקראי אם יוכל לסייע לו במשימה.

הוא נעתר. אחרי מספר שניות הבעיה נפתרה.

***

אדהכי והכי התפתחה שיחה ספונטנית בין השניים.

האחד, חניך ישיבת הסדר באזור, והשני, עשרות שנים קדימה, קרוב לגיל השיבה, אברך כיום ומחנך לשעבר, תושב צפת.

הלה, הצעיר, החל לשפוך את ליבו. "אני עומד עכשיו בצומת-דרכים משמעותי ממש", הודה והתוודה.

"אני מגיע ממשפחה של הורים גרושים, אבי נישא בשנית אבל ה'אמא' החדשה מתנכרת אליי, חיי אינם חיים. ואני מתחבט קשות אם לעזוב את הדת לגמרי. האם אני תפילין והאם אשמור שבת".

כשדמעות לחות בעיניו, הוא מגולל בפרוטרוט את מועקותיו ואת כל ההרפתקאות שעדו עליו, ואיש שיחו, הרב אהרון, שיושב בסלע הסמוך, קשוב בקשב רב ומגלה אמפתיה כנה.

כך, במשך כשלוש שעות תמימות (!) חושף הנער הצעיר את חיבוטי נפשו המרים שלא נותנים מנוח.

אט-אט מצליח ר' אהרון, לדבר על לב הנער, אחרי הקשבה ארוכה וממושכת. והלה מצליח להשתכנע לבחור בטוב ובישר.

הוא מצא לו חבר נאמן.

***

לתשומת-ליבכם!

מהדורת הדפוס מצומצמת! ניתן לקבל את

הגיליון למייל ללא תמורה בשליחת דוא"ל

לכתובת: abyisrael@gmail.com

היצירה הספרותית החדשה של הסופר הצפתי:

איזה סוד יגלו התלמידים בבית-העלמין העתיק בעיירה קוצק?

אחרי הלכה:
35 ₪
בלבד!
לא ניתן לרכוש
בחנויות

מזל טוב: יצא לאור הספר

”בוודאי גם שם”

יצירה ספרותית חדשה וייחודית מקולמוס-הנשמה
של הסופר הנודע הרב אברהם ישראל פרידמן.

למעלה מ-70 סיפורי השגחה אישיים
של סגירות-מעגל מפתיעות בסערות החיים,
סיפורי אמונה מרגשים שיותירו אתכם פעורי-פה..

לפרטים על נקודות-המכירה ברחבי הארץ ולרכישה - המו"ל: מכון "בלבבי":
פלא': 050-4116867 דוא"ל: abyisrael@gmail.com

עדיין ניתן לרכוש את הסדרה החינוכית המבוקשת 'דרכו' וכן את הספר 'פרשת דרכים' בליווי איורים, בהוצאת המכון